

Dr. Vondráček

Československá meteorologická společnost
při ČSAV

Slovenská meteorologická spoločnosť
pri SAV

I n f o r m a č n í v ě s t n í k
pro členy Společnosti

Za obsah odpovídá :

RNDr. Jan Bednář, CSc., vědecký tajemník

Praha, březen 1989

č. 4

Obsah :

- 1/ 30 let Československé meteorologické společnosti při ČSAV
- 2/ RNDr. Vojtěch Víttek, DrSc. zvolen členem korespondentem ČSAV
- 3/ 50 let RNDr. Karla Kršky
- 4/ Sedmdesátiny Karla Pejmla
- 5/ Zpráva o činnosti Československé meteorologické společnosti při ČSAV za rok 1988
- 6/ Správa o činnosti Slovenskej meteorologickej spoločnosti pri SAV za rok 1988
- 7/ Zprávy z Hlavního výboru ČSMS
- 8/ Noví členové ČSMS
- 9/ Jubilea v roce 1989

30 let Československé meteorologické společnosti při ČSAV

V prosinci 1988 se naplnilo 30 let od založení naší společnosti. Toto významné výročí je vhodnou příležitostí k ohlédnutí na její "pionýrské" počátky.

Ustavující valné shromáždění Československé meteorologické společnosti při ČSAV se konalo 17. prosince 1958 v budově Československé akademie věd v Praze. Došlo tím ke splnění přání univ. prof. dr. Stanislava Hanzlíka /1878 - 1956/, které mj. nastínil na II. celostátní meteorologické konferenci v Bratislavě v r. 1953. Prof. Hanzlík připisoval zřízení celostátní vědecké společnosti meteorologů významnou funkci jak v činnosti vnitrostátní, tak i zahraniční.

První valné shromáždění zvolilo ústřední výbor a prvním předsedou se stal prof. Dr. Mikuláš Konček /1900 - 1982/. Zpočátku čítala společnost jen málo přes 50 členů, proto se výbor zaměřil na rozšíření členské základny. Již v roce 1959 byla ustavena první odborná skupina, k níž se v roce 1960 připojily dvě skupiny regionální.

Bioklimatologická odborná skupina byla založena 12. ledna 1959 a jejím předsedou byl zvolen univ. prof. MUDr. Karel Bobek /1909 až 1964/. Byla již od počátku velmi aktivní, ze necelých 7 let své existence uskutečnila mj. téměř 20 pracovních zasedání na různých čs. pracovištích. Jejím sloučením s Bioklimatologickou komisí ČSAV pak 8. září 1965 vznikla samostatná Československá bioklimatologická společnost při ČSAV.

Odborným i politickým významem byla nejdůležitější Slovenská skupina Československé meteorologické společnosti při SAV se sídlem v Bratislavě, sdružující v rámci společnosti její slovenské členy. Byla ustavena 22. ledna 1960 a jejím prvním předsedou se stal dr. Štefan Petrovič. Po vzniku čs. federace se tato skupina stala základem pro samostatnou Slovenskou meteorologickou společnost při SAV, jejíž stanovy byly ministerstvem vnitra SSR schváleny 2. června 1972. Prvním předsedou Slovenské meteorologické společnosti při SAV byl prof. dr. Mikuláš Konček, člen korespondent ČSAV a SAV.

23. listopadu 1960 se ustavila moravská pobočka Československé meteorologické společnosti se sídlem v Brně; jejím prvním předsedou byl zvolen akademik Václav Novák /1888 - 1967/.

Potřeba unifikace a zpřesnění českého a slovenského názvosloví v meteorologii dala vznik terminologické komisi, jejímž prvním předsedou se stal univ. prof. dr. Alois Gregor, DrSc. /1893 - 1972/.

II. valné shromáždění se sešlo 19. ledna 1962 na matematicko-fyzikální fakultě KU v Praze na Karlově. Do čela společnosti byl zvolen prof. Gregor, který též nastínil program činnosti společnosti: mj. dobudování organizace ČSMS ustavením regionální skupiny v Praze s pobočkami v Plzni a v Hradci Králové, zlepšení práce terminologické komise a zajištění vydání meteorologického slovníku.

Do března 1965, kdy se znovu stal předsedou ČSMS prof. Konček se podařilo splnit jen založení dvou nových poboček. Dne 6. června 1962 se ustavila pobočka ČSMS v Hradci Králové v čele s dr. Josefem Podzinkem, CSc. V roce 1963 vznikla pak pobočka pražská v čele s dr. Karlem Bayerem, CSc.

Ve dnech 13.-16. října 1964 uspořádala Československá meteorologická společnost ve spolupráci s Ústavem fyziky atmosféry ČSAV meteorologickou konferenci s mezinárodní účastí v Domě vědeckých pracovníků v Liblicích. Sborník z tohoto vědeckého setkání za účasti odborníků z 10 států byl publikován v němčině v nakladatelství Academia v r. 1966.

Ve dnech 26.-27. dubna 1965 uspořádala pražská pobočka ČSMS seminář Dlouhodobá předpověď počasí a kolísání klimatu, na který o rok později, 15.-17. února 1966 navázal seminář o krátkodobých předpovědích počasí, který se uskutečnil v Praze-Komořanech.

Konec 60. a počátek 70. let je v Československé meteorologické společnosti spjat s jménem dr. Antonína Veseckého /1908 - 1978/. Poprvé byl zvolen předsedou na IV. valném shromáždění 26. března 1968 a stál v jejím čele po více než tři volební období, až do své smrti 30. 8. 1978. Z této doby připomeňme např. seminář o regionálních prognózách, který uspořádala pražská pobočka 26. dubna 1973 v Praze-Spořilově v budově ČSAV. Za nejvýznamnější vědeckou akci je možné označit seminář při příležitosti 200 let trvání meteorologických pozorování v Praze-Klementinu. Uskutečnil se ve dnech 14.-16. září 1976 v Praze a v Kladně; jeho pořadatelem byl Hydro-meteorologický ústav ve spolupráci s Československou meteorologickou společností. O rok později uspořádala pražská pobočka monotematický seminář Obecná a aplikovaná klimatologie v Chlumu u Třeboně / ve dnech 6.-8. září 1977/.

V tomto období se ustavila též odborná skupina pro historii meteorologie, a vytýčila si úkol připravovat především Dějiny čs. meteorologie. Prvním předsedou se stal Karel Pejml.

Od září 1978 do května 1981 se stal reprezentantem Československé meteorologické společnosti úřadující místopředseda RNDr. Vojtěch Vítěk, DrSc. Z tohoto období připomeňme mj. obnovení prací na meteorologickém slovníku, k němuž došlo na návrh prof. Karla Kršky a dr. Jana Munzara. Byla jmenována redakční rada v čele s dr. Bořivojem Sobiškem, DrSc. / od 28. května 1981 dosud též předsedou ČSMS/, pod jehož vedením byl slovník nově koncipován a během osmi let intenzivní práce rozšířeného autorského kolektivu zpracován. Rukopis tohoto významného díla, které mj. poprvé konfrontuje a kodifikuje českou a slovenskou meteorologickou terminologii, byl

v roce 1987 pod názvem Šestijazyčný meteorologický slovník terminologický a explikativní přijat nakladatelstvím Academia do tisku.

/Děkuji závěrem dr. Š. Petrovičovi, Dr. J. Lukáčovi, CSc. a B. Kodadové za pomoc při sestavení tohoto stručného nástinu historie ČSMS/.

RNDr. Jan Munzar, CSc.

RNDr. Jan Bednář, CSc.

RNDr. Vojtěch Víték, DrSc. zvolen členem korespondentem ČSAV

Na LVI. Valném shromáždění členů ČSAV byl zvolen členem korespondentem RNDr. Vojtěch Víték, DrSc. Jmenovaný ovlivnil vývoj dynamické meteorologie v několika významných oblastech. V raném období své činnosti se zúčastnil s ostatními žáky prof. Brandejse rozpracování baroklinních modelů používaných v početních prognostických metodách. Z okruhu těchto mezinárodně významných prací lze uvést jeho model pro předpověď přízemního tlaku. Ještě jako vědecký aspirant zavedl tzv. pseudogeostrofickou aproximaci atmosférického proudění velkých měřítek, která se osvědčila zejména pro proudění v rovníkových oblastech. V poslední době tuto aproximaci teoreticky rozpracoval v rozsáhlé monografické práci /Rozpravy ČSAV, 1987/ a aplikoval ji na některé aktuální problémy energetiky atmosféry, solárně-terestrických vztahů apod. Dalším tematickým okruhem prací člena korespondenta Vítka je teorie spirálních struktur atmosférických vírů, rozpracovaná se spolupracovníky jako rychlá teoretická odezva na nová fakta odhalená meteorologickými družicemi. Do energetiky atmosféry člen korespondent Víték významně zasáhl tím, že vysvětlil závislost proudění v tzv. střední energetické hladině na dodávce tepla. Pozoruhodných výsledků dosáhl v teorii atmosférických front, kterou rozpracoval ve dvou směrech. Prvým je modifikace klasických Gerstnerových vln pro případ dvou tekutin vzájemně oddělených diskontinuitou, druhým linearizovaná varianta zobecnění Kočinoва modelu fronty.

Člen korespondent Víték publikoval asi 90 původních vědeckých prací v národních i mezinárodních časopisech a sbornících. Má též velké zásluhy jako organizátor a pedagog. Kromě více než dvaceti-leté externí pedagogické činnosti na MFF UK a činnosti školitele

dlouhodobě působí v řadě vědeckých a organizačních funkcí. Z nejvýznamnějších lze uvést: člen vědeckého kolegia astronomie a geofyziky, člen Komise prezidia ČSAV pro otázky životního prostředí, člen řídicí skupiny pro spolupráci mezi ČSAV a MLVD ČSR, předseda rady stěžejního směru II-2, zástupce garanta CPZV "Důsledky vztahů Slunce - Země na změny atmosféry, klimatu a životního prostředí", předseda komise pro obhajoby kandidátských disertačních prací. Jako ředitel Ústavu fyziky atmosféry ČSAV rozvíjel nejen dynamickou meteorologii, ale orientoval ústav i na řešení ekologických problémů. Osobně se zasloužil i o to, že vědecké výsledky ÚFA jsou dnes hojně citovány v zahraničí. V Československé meteorologické společnosti dlouhodobě působí jako člen Hlavního výboru a první místopředseda.

Dne 5. října 1989 se člen korespondent Vojtěch Vítek dožívá 60 let. Do dalších let života přejeme jubilantovi jménem Hlavního výboru i všech členů ČSMS mnoho zdraví, osobní spokojenosti a nových vědeckých úspěchů.

Hlavní výbor ČSMS

50 let RNDr. Karla Kršky

Dne 27. listopadu 1988 oslavil své padesátiny vedoucí meteorologického výzkumu Slovenského hydrometeorologického ústavu v Bratislavě RNDr. Karel Krška. Narodil se v Brně, kde také v roce 1961 absolvoval přírodovědeckou fakultu tamější university. V jeho odborné činnosti je možné sledovat dvě etapy: více než 14leté převážně pedagogické působení na katedře geografie přírodovědecké fakulty university J.E. Purkyně v Brně a bezmála 12leté působení ve Slovenském hydrometeorologickém ústavu.

Jubilant patří bezesporu mezi pracovníky, kteří se rozhodujícím způsobem zasloužili o rozvoj naší meteorologie. Připomeňme jen, že jeho rozsáhlá publikační činnost zahrnuje více než 50 vědeckých a vědecko-popularizačních prací, pro něž je charakteristická šíře odborného záběru, terminologická přesnost i vyspělý styl.

Do historie čs. meteorologie se dr. Krška zapsal především tím, že byl v r. 1979 iniciátorem obnovení prací na Šestijazyčném

meteorologickém terminologickém a explikativním slovníku, prvním díle tohoto druhu u nás. A lze bez nadsázky konstatovat, že bez jeho spoluautorství a především bez jeho podílu na odborné redakci by patrně nikdy nedošlo k dokončení této mimořádně náročné monografie; její rukopis byl v r. 1987 předán do tisku a již byl využit jako podklad pro oborové normy, slovníky apod. Jiným dokladem jubilentovy velké píle je jeho rozhodující podíl na dokončovaném rukopisu Dějin čs. meteorologie. Nutno dodat, že v obou případech jde o díla, vzniklá na úkor jeho volného času.

K nejcennějším rysům jeho osobnosti patří dobrá povaha, skromnost a přátelský vztah ke spolupracovníkům. Svým vtipným vyprávěním a glosami dovede zpestřit jak každé přátelské posezení, tak odborné setkání. Vzhledem k tomu, že dnes umí spisovně mluvit i psát v jazycích obou našich národů, je možné dr. Kršku považovat doslova za československého / tedy "federálního" / meteorologa.

Jubilant nepatří k těm vědcům, kteří v návaznosti na abrahámoviny víceméně uzavírají své odborné dílo, neboť láska k vědě - meteorologii - se pro něho stala záležitostí celoživotní. Přejeme proto dr. K. Krškovi do dalších let dobré zdraví, podmínky k tvůrčí práci i osobní pohodu, aby tak jako dosud nadále přispíval k rozvoji a popularizaci našeho oboru.

RNDr. Jan Munzar, CSc.

Sedmdesátiny Karla Pejmla

Dne 30. prosince 1988 oslavil sedmdesáté narozeniny známý publicista Karel Pejml, dlouholetý pracovník Českého hydrometeorologického ústavu. Převážná část jeho bezmála 33letého působení v tomto ústavě je spjata s agrometeorologickou observatoří v Doksaněch na Litoměřicku, kterou od r. 1952 budoval a vedl. I když v životě musel překonávat řadu nemalých překážek / přerušení studia na přírodovědecké fakultě Karlovy university v důsledku uzavření českých vysokých škol nacisty, totální nasazení v Německu aj./, podařilo se mu díky vážnému zájmu o obor a nezměrné pracovitosti vytvořit v meteorologii trvalé hodnoty.

Jubilant se stal jedním ze zakladních autorů časopisu Meteorologické zprávy, vydávané ČHMÚ. Obdivuhodná je přitom tematická

šíře i hloubka jeho odborných zájmů; dokumentuje ji předchozí medailónek se seznamem více než 90 publikací /meteorologické zprávy č.3/1979, s.90-92/. Můžeme je zhruba členit do těchto směrů: agrometeorologie, kolísání klimatu, regionální a dynamická klimatologie, dějiny meteorologie a popularizace meteorologie.

Není možné zde podrobněji hodnotit celé jeho životní dílo. Poznamenejme jen, že díky odbornému i kulturně historickému rozhledu, jazykovým znalostem a vytrvalosti se právě Karlu Pejmlovi podařilo úspěšně realizovat myšlenku prof. S. Hanzlíka /1878-1956/ o rekonstrukci kolísání klimatu v Čechách v době historické. Připomeňme dále, že otázkami kolísání klimatu na západním pobřeží Jižní Ameriky se úspěšně zabýval již dávno předtím, než se diskuse o příčinách a účincích mořského proudu El Niño stala do jisté míry módní zalezitostí. Dodnes je využívána jeho práce o kolísání klimatu v severní Africe v prehistorických a historických dobách. V zahraničí je často citována jeho publikace "200 let meteorologické observatoře v pražském Klementinu" /1975/.

Širší veřejnosti je Karel Pejml znám díky originálnímu způsobu, jakým zpřístupňoval náš obor. Jeho netradiční publikace "Opravdová kniha proroků" /1965/ a "Předpovídáme počasí" /1971/ byly obratem rozebrány; staly se pojmem i v meteorologických kruzích a dodnes zůstávají nepřekonané.

Meteorologii zůstal jubilant věrný i po odchodu do důchodu, o čemž svědčí připojený doplněk bibliografie jeho prací. Svou dlouholetou činnost ve funkci předsedy odborné skupiny historické meteorologie Čs. meteorologické společnosti při ČSAV úspěšně dovršil vypracováním kapitoly o historickém vyvoji české meteorologie do roku 1918 pro připravovanou monografii Dějiny čs. meteorologie, za jejíž vydání převzala garanci Slovenská meteorologická společnost při SAV spolu se Slovenským hydrometeorologickým ústavem.

Plodná je i Pejmlova spolupráce s astronomy. S ní je třeba zdůraznit dokončení řady let připravovaného světového katalogu výskytu polárních září v oblastech do 55° s.š. spolu s rozbořením jejich dlouhodobých variací. Z této dosud nepublikované práce, která má úzký vztah ke kolísání klimatu, již vznikla celá řada studií v ČSSR i v zahraničí, neboť s ní byly Astronomickým ústavem ČSAV na vyžádání pořizovány preprinty a kopie.

Všechny zájemce o meteorologii bez ohledu na věk potěší jistě zpráva, že jubilant dokončil rukopis přepracované verze své nejznámější knihy "Opravdová kniha proroků".

Za svůj celoživotní přínos pro meteorologii byl Karel Pejml navržen na čestné členství Čs. meteorologické společnosti při ČSĽ. Přejeme mu hodně zdraví a sil k další práci, aby v ní mohl i nadále uplatňovat své bohaté a nezastupitelné znalosti i celoživotní zkušenosti ve prospěch oboru i nás všech.

Přehled prací Karla Pejmla z let 1979-1988:

- /1/ Bioklimatologický slovník terminologický a explikativní /spoluautor/. Academia Praha 1980, 242s.
- /2/ Sluneční aktivita za posledních 1000 let a některé její geoaktivní projevy /spoluautor L. Křivský/. In: Zborník ref. 5. ceštát. slnečného seminára, Povážská Bystrica 1980, s.94 až 106. Hvězdárna Hurbanovo 1981.
- /3/ Poznámky k dějinám české agrometeorologie v 2. pol. 16. a 1. pol. 17. století. Meteorologické zprávy, 34, 1981, č.12, s.61-63.
- /4/ PhDr. F. František Jindřich Kreybich /1759-1833/, kartograf a meteorolog. In: Litoměřicko, vlastivědný sborník, roč. 17-20, 1981-1984, s.129-148. Okresní muzeum Litoměřice 1985.
- /5/ Poznámky k vývoji české meteorologie od nejstarších dob do roku 1919. Dějiny vědy a techniky, 18, 1985, č.4. s. 234-248.
- /6/ Dlouhodobé kolísání sluneční aktivity a povodně na Labi /1000-1786/; spoluautor L. Křivský. In: Seminář "Klimatické změny", sborník ref., díl 1., Valtice 1985, s.66-72. ČSVTS při ČHMÚ Praha 1985.
- /7/ Příspěvek k poznání klimatu ve středních a severozápadních Čechách v období 1584 až 1647/spoluautor K. Dubec/. In: Seminář "Klimatické změny", sb. ref., díl 2., Valtice 1985 s.195-203. ČSVTS při ČHMÚ Praha 1985.
- /8/ World list of Polar Aurorae < 55°N and their Secular Variations / spoluautor L. Křivský/. Travaux Inst. Géophys. Acad. Tchécosl. Sci., No. 606, 1985. Academia Praha /v tisku/
- /9/ Porážka "neporazitelné" armády. Lidé a země, 37, 1988, č.8.

- /10/ Opravdová kniha proroků. 2. přepr. vyd. Albatros Praha /v tisku/
- /11/ Malý průvodce meteorologií /spoluautor/. MF Praha / v tisku/.
- /12/ Dějiny čs. meteorologie /spoluautor/. Veda Bratislava /v tisku/.

RUDr. Jan Munzar, CSc.

Zpráva o činnosti Československé meteorologické společnosti při ČSAV za rok 1988.

Vědecká činnost Československé meteorologické společnosti při ČSAV se v roce 1988 zaměřovala především na výměnu informací mezi československými meteorology navzájem, s pracovníky ostatních vědních oborů v ČSSR i se zahraničními odborníky. Pozornost byla přitom věnována zejména uplatňování meteorologických poznatků v národním hospodářství, v ekologii, při zajišťování perspektivních energetických zdrojů, zabezpečení růstu zemědělské výroby a pod. S těmito tematickými okruhy úzce souvisela přednášková činnost pro členy společnosti. V Praze bylo zorganizováno 12 přednášek, v Brně 8 a v Hradci Králové 5 přednášek. Ve srovnání s minulými roky se věnovala zvýšená pozornost výchově mladých odborníků v meteorologii a výuce meteorologi na vysokých školách. Touto problematikou se zabýval třídní seminář "Výuka a výchova odborníků v meteorologii", který proběhl ve dnech 14.-16. června 1988 ve Štíříně a jehož se zúčastnilo přes 60 odborníků. Z tohoto semináře byl ve spolupráci s VHS při Českém hydrometeorologickém ústavu vydán sborník. Byla zahájena příprava dalšího třídního odborného semináře, který bude věnován využití numerických metod v meteorologii /především v prognóze počasí a při řešení úkolů spojených s ochranou čistoty ovzduší/ a uskuteční se v září 1989 v Harrachově. Intenzivně probíhá příprava 11. maďarsko-československé meteorologické konference, věnované meteorologickým prognózám a plánované na srpen 1989 v MLR. Po celý rok 1988 pracovaly obě odborné skupiny ČSMS. Terminologická skupina předala k technické redakci rukopis meteorologického slovníku, dále byly v rámci činnosti skupiny předány připomínky k explikativnímu slovníku RVHP zahrnujícím některé výrazy v oblasti hydrometeorologie a připravila k projednání novější hesla z oboru letecké meteorologie. Historická skupina se podílela pěti referáty z historie meteorologie a bioklimatologie na 3 vědeckých konferencích v ČSSR. Její členové publiko-

vali celkem 9 článků a zpráv, včetně 3 medailonků čs. meteorologů.

Na řešení úkolů stanovených v plánu výzkumu se Československá meteorologická společnost v roce 1988 přímo nepodílela.

Vědecko-popularizační činnost Československé meteorologické společnosti vycházela z již uvedených základních záměrů souvisejících s uplatňováním meteorologie v národním hospodářství. Ve spolupráci se Socialistickou akademií byly v Praze a v Brně uspořádány čtyři přednášky pro širší veřejnost. Pokračovalo informování pražské veřejnosti o povětrnostní situaci, a to tradiční formou prostřednictvím panelu ve Františkánské zahradě a displeje ve výkladní skříni ČPK v Opletalově ulici. V souvislosti s plánovanou rekonstrukcí Františkánské zahrady bude však nutno počátkem roku 1988 informační panel dočasne přemístit. Členové ČSMS během roku 1988 realizovali několik úspěšných vystoupení v hromadných sdělovacích prostředcích a příspěvků v denním tisku. Byl připravován materiál pro vzdělávací televizní seriál o národohospodářských úkolech meteorologie. Protože Československá televize Praha neprojevila zájem tento seriál v dohledné době realizovat, jedná Čs. meteorologická společnost v současné době prostřednictvím Slovenské meteorologické společnosti při SAV s Čs. televizí Bratislava. Československá meteorologická společnost organizovala výstavy družicových meteorologických snímků v Hradci Králové, Praze a v Brně. Materiál pro tyto výstavy připravila pobočka Československé meteorologické společnosti v Hradci Králové.

Tradičním způsobem probíhala dlouhodobá spolupráce s meteorologickou společností v NDR, MLR a s meteorologickou sekcí Geofyzikální společnosti v PLR. V září se v Praze uskutečnila přednáška dr. Höhneho z NDR o novém typu automatické meteorologické ústředny vyvinuté v NDR. Spolupráce s Meteorologickou společností MLR se především soustřeďovala na přípravu zmíněné 11. maďarsko-československé meteorologické konference. Se všemi uvedenými společnostmi byl udržován potřebný kontakt umožňující průběžné informování o činnosti, pořádaných akcích, publikacích a pod.

V rámci ediční činnosti spolupracovala Československá meteorologická společnost s nakladatelstvím Academia na přípravě vydání meteorologického terminologického a explikativního slovníku. Pod garancí Slovenské meteorologické společnosti a Slovenského

hydrometeorologického ústavu probíhaly dokončovací práce na rukopisu publikace "Dejiny čs. meteorologie". Pro členy Československé meteorologické společnosti a Slovenské meteorologické společnosti byl v roce 1988 dvakrát expedován interní informační Věstník.

Podle dohody o spolupráci probíhala koordinace činnosti se Slovenskou meteorologickou společností při SAV, a to zejména spoluúčastí na pořádaných akcích a vzájemnou podporou při jejich zajišťování, výměnou referujících a pod. Slovenská meteorologická společnost je v Hlavním výboru Československé meteorologické společnosti zastoupena dvěma členy. Neformální spolupráce a výměna informací se dále uskutečňovala s vědeckými společnostmi při ČSAV, především s Československou bioklimatologickou společností a s Československou astronomickou společností. Ve spolupráci se Socialistickou akademií byly v Praze a v Brně uspořádány čtyři přednášky pro širší veřejnost. Pobočka VPS při Českém hydrometeorologickém ústavu se aktivně podílela na přípravě semináře "Využití a výchova odborníků v meteorologii" ve Štíříně. Z ústavů ČSAV probíhá spolupráce zejména s Ústavem fyziky atmosféry, jehož pracovníci se významným způsobem podílejí na činnosti orgánů Československé meteorologické společnosti a na práci jejích odborných skupin. Československá meteorologická společnost dále trvale spolupracuje s Českým hydrometeorologickým ústavem, jakožto institucí aplikovaného výzkumu a praxe. Významná spolupráce dále probíhala s Povětrnostní službou ČSLA a s Geografickým ústavem ČSAV v Brně.

V oblasti školství pokračovala tradiční spolupráce s vysokými školami vychovávajícími odborníky v meteorologii a v příbuzných vědních oborech. Jde zejména o Matematicko-fyzikální fakultu UK v Praze, Přírodovědeckou fakultu UJEP v Brně a Vysokou školu zemědělskou v Brně. Pracovníci těchto škol se aktivně podílejí na práci Československé meteorologické společnosti. Informují studenty o činnosti ČSMS a propagují členství v této společnosti.

V roce 1988 bylo přijato 8 nových členů, většinou z řad mladých meteorologů, kteří se úspěšně zapojují do aktivní činnosti v Československé meteorologické společnosti.

Hlavní výbor Československé meteorologické společnosti uskutečnil v roce 1988 čtyři plenární zasedání a devět schůzí svého předsednictva. Předseda Československé meteorologické společnosti

RNDr. Bořivoj Sobišek, DrSc. pracoval jako člen Komise prezidia pro organizaci vědeckých společností při ČSAV a Vědeckého kolegia astronomie a geofyziky. V rámci Československé meteorologické společnosti pracují terminologická a historická odborná skupina a pobočky v Praze, Brně a Hradci Králové. Čestné uznání ČSMS bylo v roce 1988 uděleno RNDr. Miroslavu Kolářovi, CSc. a RNDr. Ing. Jaroslavu Rožnovskému, CSc. za úspěšnou aktivní činnost v Československé meteorologické společnosti a dále RNDr. Karlu Krškovi při příležitosti životního jubilea 50 let za dlouhodobou aktivní činnost v meteorologii a Československé meteorologické společnosti při ČSAV.

RNDr. Jan Bednář, CSc.

Správa o činnosti Slovenskej meteorologickej spoločnosti pri SAV
za rok 1988

1. Zloženie výboru:

predseda: doc. RNDr. Ferdinand Šamaj, DrSc.
podpredseda: prof. RNDr. Ján Tomlain, DrSc.
ved. tajomník: RNDr. Ján Lukáč, CSc.
hospodárka: RNDr. Eva Hrouzková
členovia: prof. RNDr. Vladimír Peterka, CSc.
RNDr. Zlata Čabajova, CSc.
RNDr. Ferdinand Heseck, CSc.
RNDr. Jozef Líko, CSc.
RNDr. Dušan Podhorský, CSc.
RNDr. Ján Pribiš, CSc.
Ing. Štefan Podolinsky

2. Organizačná a vedeckovýskumná činnosť:

Dňa 3.3.1988 bola prednáška W. Ellisona /USA/ na tému "Medzinárodný vývoj technológií obmezovania emisií SO₂ a NO_x".
Dňa 22.3.1988 bol pri príležitosti Svetového dňa meteorológie zorganizovaný seminár na tému "Hydrometeorologické informácie a predpovede v masovokomunikačných prostriedkoch", na ktorom odznelo 11 prednášok.
Dňa 18.4.1988 bola prednáška H.Flohna /NSR/ na tému "Náhle klimatické zmeny v minulosti a prítomnosti".

Dňa 22.11.1988 bolo diskusné popoludnie na tému "Modelovanie znečistenia ovzdušia a výskum v meteorológii na SHMÚ", na ktorom odzneli 2 prednášky.

Stredoslovenská pobočka SMS pri SAV sa podieľala na príprave a prednáškovej činnosti v rámci priebežného vzdelávania pracovníkov Slovenského hydrometeorologického ústavu, odbornej náplne seminárov ku Svetovému dňu meteorológie a k ukončeniu hydrologického roka 1988.

Východoslovenská pobočka SMS pri SAV usporiadala 29.3.1988 odborný seminár pod názvom "Meteorológia a životné prostredie". Na seminári odznelo 11 prednášok, ktoré sú publikované v zborníku /Práce a štúdie 40/.

Dňa 24.2.1988 bol v Trebišove usporiadaný seminár pod názvom "Meteorológia - pomoc poľnohospodárstvu". Odznelo na ňom 7 prednášok našich členov. Podujatie bolo zorganizované v spolupráci s ČSVTS pri OPS Trebišov.

Dňa 24.11.1988 bolo v Košiciach prednáškové dopoludnie, na ktorom bolo prednesených 7 prednášok s tematikou, týkajúcou sa zväčša agroklimatických charakteristík uplynulého vegetačného obdobia.

Významnou organizačnou činnosťou v roku 1988 bolo založenie Stredoslovenskej pobočky SMS pri SAV so sídlom v Banskej Bystrici. Ustanovujúca schôdza sa konala pri príležitosti osláv Svetového dňa meteorológie na Pobočke Slovenského hydrometeorologického ústavu v Banskej Bystrici 24.3.1988.

3. Spolupráca s inými spoločnosťami:

V dňoch 14.-16.6.1988 zorganizovala Československá meteorologická spoločnosť pri ČSAV seminár na tému "Výučba a výchova v meteorológii", na ktorom členovia SMS pri SAV predniesli 7 referátov.

V dňoch 5.-8.9.1988 zorganizovala ČSBS pri ČSAV k. čs. bioklimatologickú konferenciu, na ktorej členovia SMS pri SAV predniesli 6 referátov.

V dňoch 8.-10.11.1988 zorganizovala SBS pri SAV sympóziu "Humánna bioklimatológia" na ktorom členovia SMS pri SAV predniesli 12 referátov.

V dňoch 14.-15.12.1988 zorganizovala SBS pro SAV Bioklimatologické pracovné dni, na ktorých členovia SMS pri SAV predniesli 10 referátov.

V zmysle uzavretých dohôd pokračovala spolupráca predovšetkým pri organizovaní prednášok s pobočkami ČSVTS pri GFÚ CGV SAV, SHMÚ Bratislava, P-SHMÚ Košice a Povodí Bodrogu a Hornádu.

4. Zahraničné styky:

V roku 1988 prebiehali prípravné práce na organizovaní XI. maďarsko - československej meteorologickej konferencie, ktorá bude v r. 1989 v Gödöllő.

V roku 1988 boli zorganizované pre členov SMS pri SAV dve prednášky zahraničných pracovníkov /USA, NSR/.

5. Práce s mládežou:

Praca s mládežou sa uskutočňovala v dvoch smeroch, a to: zabezpečením odborného výkladu početným exkurziám žiakov na meteorologických pracoviskách a vedením krúžkov mladých prírodovedcov.

6. Edičná a popularizačná činnosť:

ČSMS pri ČSAV v spolupráci so SMS pri SAV vydáva pre svojich členov "Informačný vestník". Popularizácia výsledkov meteorológie sa uskutočňovala v televízii, rozhlase a v dennej tlači.

7. Spolupráca s KOVS a OSVS pri SAV a VK VZV SAV :

Spolupráca s Komisiou pre organizáciu vedeckých spoločností pri SAV, Organizačným strediskom vedeckých spoločností pri SAV a Vedec-kým kolégiom SAV pre vedy o Zemi a vesmíre je dobrá. Prejavuje sa predovšetkým v príprave a zabezpečení väčších podujatí najmä so zahraničnou účasťou.

RNDr. Ján Lukáč, CSc.

Zprávy z Hlavného výboru ČSMS pri ČSAV :

Ze schůze dne 19. října 1988 :

Předání čestných uznání ČSMS

Dr. Kolářovi a Dr. Rožnovskému byla předána čestná uznání Společnosti za rok 1987. Zároveň byl Dr. Kolář požádán o předání čestného uznání Dr. Karlu Krškovi za aktivní práci ve Společnosti a při příležitosti jeho 50. narozenin.

Výstava družicových snímků v Brně

Zástupce pobočky ČSMS v Brně Dr. Kolář informoval o tom, že

že v době od 31.10. do 20.11.1988 se v brněnském Technickém muzeu uskuteční výstava meteorologických družicových snímků. V této souvislosti informoval doc. Kopaček, že MFF UK plánuje využití těchto snímků i na výstavce pořádané v prosinci v budově MFF UK v Praze 7, V holešovičkách 2.

Meteorologický panel

Vzhledem k zahajované rekonstrukci Františkánské zahrady v Praze bude nutno dočasně ukončit činnost meteorologického informačního panelu. Zástupce investora se zavázal sdělit přesný termín, kdy bude třeba panel demontovat. V této souvislosti se zvažuje možnost dočasné instalace panelu na náměstí v Modřanech.

Ze schůze dne 5. ledna 1989:

Seminář "Numerické metody v meteorologii"

Seminář "Numerické metody v meteorologii" se bude konat v září 1989 v Harrachově a nikoliv ve Štříně, jak bylo původně plánováno a oznámeno.

XI. maďarsko-československá konference v Gödöllő

Podle harmonogramu prací se mělo konat setkání vedoucích funkcionářů meteorologické společnosti MLR, ČSMS a SMS v prosinci 1988, bylo však odloženo na leden 1989. Na konferenci se plánují 3 odborné sekce, ve kterých bude předneseno 20 referátů /11 z ČSSR, 9 z MLR/. Proto bude nutno několik přihlášených referátů spojit.

Výběr dlouhodobých aktivních členů ČSMS a SMS pro ocenění k 30. výročí založení Československé meteorologické společnosti při ČSAV.

Hlavní výbor vybral tyto zakládající členy, jimž uděluje čestné uznání za jejich dlouholetou aktivní činnost /podle abecedy/:
RNDr. Bedřicha Böhma, CSc., RNDr. Jaroslava Červeného, Antonína Dřevíkovského, RNDr. Lubomíra Hodana, RNDr. Václava Jírovského, Boženu Kodadovou, RNDr. Milana Koldovského, doc. RNDr. Jaroslava Kopáčka, CSc., RNDr. Karla Kršku, RNDr. Františka Pechalu, DrSc., Karla Pejmla, RNDr. Jaroslava Píchu, Natálii Slabou, prom. geogrg., RNDr. Silvestra Slabého, CSc., RNDr. Bořivoje Sobiška, DrSc., RNDr. Miroslava Škodu, CSc., RNDr. Josefa Štekla, CSc., RNDr. Zdeňka Táborského, RNDr. Emilii Trefnou, člena korespondenta Vojtěcha Vítka, RNDr. Miroslava Zemana, doc. RNDr. Otokara Zikmundu, CSc. .

Na návrh Slovenské meteorologické spoločnosti pri SAV bylo totéž ocenění uděleno těmto členům SMS / podle abecedy/:

Doc. RNDr. Róbertu Intribusovi, CSc., doc. RNDr. Jánú Otrubovi, CSc., prof. RNDr. Vladimíru Peterkovi, CSc., doc. Ing. Mateji Petříkovi, CSc., RNDr. Štefanu Petrovičovi, doc. Ing. Vladimíru Pevnému, CSc., RNDr. Jánú Pribišovi, CSc., doc. RNDr. Ferdinandu Šamajovi, DrSc., Vojtechu Šuškoví, prof. RNDr. Jánú Tomlainovi, DrSc. a Dr. Šimonu Valovičovi.

Dějiny československé meteorologie

Dne 16. prosince 1988 se konalo v Praze v Českém hydrometeorologickém ústavu za účasti ředitelů Českého a Slovenského hydrometeorologického ústavu a Ing. Petráše, CSc. jednání s cílem vytvořit předpoklady pro urychlené dokončení rukopisu publikce Dějiny čs. meteorologie.

V rámci přijatých závěrů se Ing. Petráš zavázal, že závěrečné redakční práce provede tak, aby čistopis rukopisu mohl být nakladatelství Veda předán do 30. září 1989.

RNDr. Jan Bednář, CSc.

Noví členové ČSMS

V roce 1988 byli přijati za členy ČSMS při ČSAV :

RNDr. Karel Stránský	Pobočka Brno
Jiří Tomeš	Pobočka Hradec Králové
RNDr. Jiří Kastner	Pobočka Praha
Stanislav Bašta	Pobočka Praha
Ing. Jiří Vašina	Pobočka Praha
Jiří Englický	Pobočka Praha
RNDr. Bohumil Strakoš	Pobočka Praha
RNDr. Petr Brych	Pobočka Brno

J u b i l e a

V roce 1989 si připomeneme tato výročí :

1799	Antonín Strnad	190 let výročí úmrtí
1879	Karl Fritsch	110 let výročí úmrtí
1884	Johannes Gregor Mendel	105 let výročí úmrtí